

# KOMMENTTEJA SIVISTYSTOIMIALAN PALVELUVERKKOSELVITYKSESTÄ

Turun alueellinen vanhempainyhdistys Turvary ry

## Palveluverkkoselvityksen valmisteluprosessi

Koko syksyn kestäneen salamyhkäisen valmistelun jälkeen Turun kaupungin kouluja ja päiväkoteja koskeva palveluverkkoselvitys julkistettiin 7.11.2014. Suunnitellut muutokset koskevat tavalla tai toisella lähes joka lapsiperhettä, jos 650 päiväkotilasta siirretään yksinomaan yksityisten palvelujen varaan ja sama määrä eli liki 30 luokallista koululaisia toisiin kouluyksiköihin, joiden oppilaat myös joutuvat ahtaalle. Joissain kouluissa kuten **Pallivahan** yksikössä oppilasmäärä kerralla jopa tuplaantuu!

Suunnitelmat sekä niiden kaikkea muuta kuin avoin ja läpinäkyvä valmistelutapa ovat syystäkin nousseet mediaotsikoihin ja vanhemmat kerääntyneet joukolla kaduillekin puolustamaan lastensa lähipalveluita. Vanhempia on ihmetyttänyt mm. se, että eikö olisi ensisijaisesti opetustoimen ja kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtävänä huolehtia, että nämä palvelut ovat toimivia ja että ne sijaitsevat riittävän lähellä?

Nyt on kuitenkin **sekä opetustoimen että lautakunnan asiantuntemus täysin ohitettu**. Kaupungin ylimmältä johdolta on tullut virkamiehille määräys kartoittaa kaupungin päiväkodeista ja kouluista jokaikinen neliö, joka voitaisiin hyödyntää tehokkaammin. Tilakartoituksissa ei sinänsä ole mitään pahaa, sillä niitä toki tarvitaan säännöllisin väliajoin varmistamaan, että tilat ovat asianmukaisessa ja riittävässä käytössä. Mutta nyt tästä kartoituksesta ovat tilojen ja talouden asiantuntijat tehneet johtopäätöksensä lakkautettavista tai yhdistettävistä päiväkotij- ja kouluyksiköistä kuulematta missään vaiheessa sen enempää lautakuntaa, opetuksen ammattilaisia tai palveluita käyttäviä vanhempia. Tavoitteena on yksinomaan ollut löytää säästöjä kaikista mahdollisista ja mahdottomistakin kohteista.

Palveluverkkoa koskevista muutosehdotuksista on edes muodollisen osallistamisen nimissä päätetty järjestää kaupunkilaisille kysely. Kyselyä esittelevältä nettisivulta puuttuu kuitenkin asioiden ja niiden yhteyksien ymmärtämisen kannalta erittäin oleellinen linkki varsinaiseen palveluverkkoselvitykseen, johon kyselyyn vastaaja voi tutustua vain, jos osaa etsiä sen kasvatus- ja opetuslautakunnan viimeisimmän kokouksen esityslistan liitteestä. Tästäkään liitteestä eivät käy ilmi tilakartoituksen koulukohtaiset tulokset käyttöasteista ynnä muista johtopäätösten perusteina käytetyistä tunnusluvuihin. Onko niitä lautakunnallekaan vielä näytetty?

**Oikea tapa toimia olisi ollut julkistaa tilakartoituksen tunnusluvut ja osallistaa alueiden asukkaat** niiden pohjalta pohtimaan, että miten ja millaisissa tiloissa kasvatus- ja opetusalan palvelut juuri heidän alueillaan kannattaisi kustannustehokkaasti, mutta silti toimivasti järjestää. Samalla voisi löytyä ideoita myös muiden kuten vanhus-, nuoriso-, kirjasto- ym. palveluiden kytkemiseen samoihin tilaratkaisuihin. Tällaisesta yhteistoiminnasta tuoreimpana hyvänä esimerkkinä on **Runosmäkeen** kaavailtu **kylätalo**, jonka suunnitteluun on kutsuttu mukaan kaikki Runosmäen ja sen lähialueiden asukas- ym. yhdistysten edustajat. Tällainen toimintatapa ei ole myöhäistä vielä, mutta se edellyttää riittävää **aikalisää** eli sitä että palveluverkkomuutoksia ei nyt runnota kiireellä ja kyselyyn tulleita kommentteja kunnolla analysoimatta jo tämän vuoden puolella, vaan esim. ensi vuoden alusta käynnistetään laajamittainen alueellinen osallistamiskierros, jonka aikana asukkaat voivat paneutua palvelujärjestelyihin virkamiesten tuella.

## Lähikouluperiaate

Palveluverkkoselvityksen aluksi todetaan, että ” Kaupunginvaltuusto on uudistamisohjelma 2:sta hyväksyessään 25.8.2014 linjannut, että kouluverkosta päätetään kokonaisuutena erillisestä valmistelusta marraskuun 2014 loppuun mennessä siten, että **lähipalvelulupaus pienimmille koululaisille huomioidaan.**” Tätä lähipalvelulupausta on työryhmä täysin omavaltaisesti nyt linjannut siten, että ”lähikouluperiaate toteutuu, kun kunnalle ei synny koulukuljetusvelvoitetta. Tämä tarkoittaa alle 5 kilometrin etäisyyttä kodin ja koulun välillä.”

Pienimpien koululaisten maksuttoman koulukuljetuksen rajaa nostettiin syksyllä juuri kolmesta viiteen kilometriin, joten jos esimerkiksi kauppatorin ympärille piirretään ympyrä 5 km säteellä, voidaan työryhmän näkemysten mukaan keskustassa asuville lapsille määrätä lähikouluksi miltei mikä tahansa Turun kouluista pohjoisimpia kohteita lukuunottamatta. Esim. etäisyys kauppatorilta Runosmäessä sijaitsevalle **Lyseon** koululle on teitä pitkin 4.9 km ja linnuntietä vieläkin lyhyempi.

On käsittämätöntä ja kaupunkilaisten käsityskyvyn aliarvioimista, että **palveluverkkoselvityksessä kaikki etäisyydet on laskettu linnuntietä**, kun käytettävissä kuitenkin on monenlaisia karttaohjelmia, jotka osaavat laskea paitsi todelliset etäisyydet, myös niiden kulkemiseen kävellen tai bussilla kuluvan ajan. Kaupungilla on yhteistyötä Turun yliopiston maantieteen laitoksen kaupunkitutkimusohjelman kanssa, joten jos omaa asiantuntemusta etäisyyksien mittaamiseen ei löydy, olisi yliopistolta syytä pyytää apua. Sieltä löytyisi varmasti myös tietämystä perheiden logistisen käyttäytymisen käytännön periaatteista.

Tässä vertailua selvityksessä mainituista ja Applen kartat-ohjelmalla mitatuista etäisyyksistä:

	Linnuntietä lentäen	Teitä pitkin kävellen	Kävelyaika aikuiselta
Kohmon yksiköstä Hannuniitun yksikköön	1.3 km	1.9 km	25 min
Uittamon yksiköstä Vähä-Heikkilän yksikköön	1.2 km	2.3 km	29 min
Kerttulin yksiköstä Martin yksikköön	1.6 km	2.1 km	27 min
Runosmäen koulusta Lyseon kouluun	0.3 km	0.3 km	4 min
Pallivahan yksikköön	?	1.3 km	17 min
Kähärin koulusta Raunistulan yksikköön	1.2 km	1.3 km	17 min
Kastun yksikköön	?	1.8 km	24 min
Suikkilan yksikköön	1.6 km	2.3 km	30 min
Teräsrautelan yksikköön	1.7 km	1.8 km	24 min

Kuten vertailusta käy ilmi, selvityksessä mainitut etäisyydet ovat harhaanjohtavia, sillä todelliset matkat ovat jopa kaksi kertaa pidempiä. Lisäksi on otettava huomioon, että lasten askelin kävelymatkoihin menee enemmän aikaa kuin aikuisella ja että monella keskustan reitillä on vastassa vaarallisia isojen ja vilkasliikenteisten teiden ylityksiä. Selvityksen pohjalta herääkin kysymys, että onko väärillä luvuilla tarkoitus vähätellä suunniteltujen muutosten vaikutuksia pienten koululaisten koulumatkoihin?

**Kerttulin alakoulu** lakkautettiin v. 2012 ja talon käyttötarkoitus muutettiin lukioksi, jolloin pieniä wc-pyttyjä myöten alakoululaisille juuri remontoitu talo jouduttiin remontoimaan monella miljoonalla eurolla heti uudelleen isommille oppilaille sopivaksi. Silloin muutoksesta huolestuneille vanhemmille sekä asiasta päättäneille valtuutetuille luvattiin, että esi- ja alkuopetus yhä kuitenkin säilyisi alueella Kellonsoittajankadulle rakennettavan uuden varhaiskasvatusyksikön koulusiivessä. Tästä yksiköstä tulikin varsin viihtyisä prosentti-periaatteella hankittuine taideteoksineen kaikkineen. Nyt tämäkin lähipalvelu uhataan viedä kauas pois, joten kovin pitkäaikaisia palvelusitoumuksia ei kaupunki näytä voivan tarjota asukkailleen? Jos Kellonsoittajankadun yksikössä jatkossa tarvitaan lisätilaa päivähoitoa varten, on taloon mahdollista rakentaa kolmaskin kerros ilman että eka- ja tokaluokkalaisten tarvitsisi lähteä kauemmas. Yksikkö palvelee kuitenkin nykyisellään sangen laajaa aluetta Hämeentien molemmin puolin, joten esim. Arwidssoninkadun perukoilla asuvien oppilaiden matka Kerttulin sijasta **Martin** yksikköön pitenisi 1.2 kilometristä peräti kolmeen kilometriin.

Kuten selvityksessäkin todetaan, **"Perusopetuslain 6 §:n mukaan** kunta osoittaa oppivelvolliselle lähikoulun ottaen huomioon mm. sen, että **oppilaiden matkat** ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen **mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.**"

On kovin kyseenalaista, täyttävätkö kaikki selvityksen ehdotukset perusopetuslain ehdot? **Lähikoulun määritelmästä** tarvittaisiin joka tapauksessa nyt **julkista keskustelua** ja laajempia kannanottoja kuin vain työryhmän esittämät, jotteivät koulumatkat seuraavienkin vuosien säästöjen seurauksena lähentelisi ensin kolmea ja sitten jopa viittä kilometriä.

### **Tilakartoituksen tavoitteet ja johtopäätökset**

**1)** Tilakartoituksen ensimmäisenä tavoitteena oli "selvittää, onko perusopetuksen tiloja mahdollista käyttää tehokkaammin ja siten, että tilavuokrasta on mahdollista säästää." Tulosten mukaan **"Turun perusopetuksen kouluissa ei ole muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta käyttämättömiä tiloja."** Tämän johtopäätöksen luulisi tarkoittavan, ettei tiivistämisen varaa juuri ole, joten **tehostettavissa olevat tilat** ovat lähinnä **erikoisluokkia:** "liikuntatilat, käsityöluokat (tekninen ja tekstiilityö), kuvataiteen luokat, musiikin luokat, fysiikka-kemialuokat, biologia-maantiedeluokat, atk-luokat, yhdistelmäluokat ja kirjastot." Nämä tilat on rakennettu tehostamaan oppimista ja mahdollistamaan sen, ettei edellä mainittujen aineiden opetukseen tarvittavia oppivälineitä ja materiaaleja tarvitse siirrellä paikasta toiseen. Myös selvityksessä todetaan, että "koulun erikoistilat asianmukaisesti käytettyinä lisäävät oppilaan mahdollisuuksia parempiin oppimistuloksiin."

Esim. **Pallivahan yksikössä** on juuri saatu päätökseen luokkatilojen peruskorjaukset, joiden yhteydessä on saatu käyttöön mm. uusi hieno fysiikan ja kemian luokka erikoispöytineen ja tuoleineen. Nyt Pallivahan yksikön oppilasmäärä uhataan yli kaksinkertaistaa 120 -> 260 ja kaikki erikoistilatkin muuttaa perusluokkakäyttöön, jotta **Runosmäen** sisäilmaongelmaisesta koulusta siirrettäville oppilaille löytyisi tilaa. Silti kaikille oppilasryhmille ei riitä omia luokkia, vaan erityisopettajan käytössä ollut kerhotilakin on otettava yhden ryhmän käyttöön.

Miksi erikoistiloihin on edes investoitu, jos niitä ei jatkossa ole mahdollista käyttää erikoistarkoituksiin? Missä eriytettyä tai erityisopetusta on tarkoitus tarpeen vaatiessa antaa vai lopetetaanko nekin säästösyistä kokonaan? Uusi **oppilashuoltolaki** kuitenkin velvoittaa kunnat tarjoamaan oppilaille aiempaa tehokkaampaa kolmiportaista tukea.

**ATK-luokista voidaan** ehkä **vähitellen luopua**, jos ja kun siirrytään liikuteltaviin päätelaitteisiin, mutta sekin edellyttää isoja investointeja. Ei nimittäin ole järkevää romuttaa yhä toimivia laitteita, vaan laitteistot tulisi uusia vasta sitten, kun nykyiset ovat tulleet tiensä päähän. Samalla tulisi huolehtia, ettei oppilaiden päivittäin saama säteilyannos kasva kohtuuttomaksi langattomien yhteyksien myötä. Parempi olisikin, jos myös liikuteltaviin laitteisiin voitaisiin saada yhteydet langallisina esim. valokuitujen päässä.

Mikäli erikoisluokkia ei jatkossa muutoin ole mahdollista käyttää erikoistarkoituksiin, tulisi harkita kotiluokkasysteemistä luopumista ja aineluokkiin siirtymistä siten kuin yläkouluissa. Pienimmille oppilaille oma **kotiluokka** kuitenkin **luo turvallisen kiinnepohdan**, josta löytää helposti oman opettajan ja jossa voi omassa pulpetissa säilyttää omat tavaransa, koulureput kun ovat heille jo muutenkin riittävän painavat.

Selvityksessä arvioitiin koulujen käyttöasteita ilmeisesti samaan tyyliin kuin aiemmin päiväkotien. Päiväkodeissa lapset viettävät yleensä koko päivän ja niihin sijoitettujen lasten määrässä on huomioitu sairas- ym. poissaolot siten, että käyttöasteet usein ylittävät 100%. Kouluissa vastaava ei ole mahdollista, sillä varsinkaan pienimmät oppilaat eivät puolta päivää enempää jaksa keskittyä oppimiseen. Näin käyttöasteet voivat etenkin alkuopetuksen yksiköissä jäädä alle selvityksessä mainitun ”68,5% keskiarvon eli noin 4 tuntia 48 minuuttia / 7 tuntia / klo 8 – 15”. Eri asia tosin on, että **mikä koulun käyttöasteen tulisi olla?** Tästäkin periaatteellisesta asiasta tarvittaisiin julkista keskustelua.

2) Selvityksen toisena tavoitteena oli koulujen käyttöasteen nostamiseksi ”selvittää, onko perusopetuksen koulujen tiloihin mahdollista sijoittaa varhaiskasvatuksen/esiopetuksen ryhmiä.” Johtopäätöksenä todetaan, että ”erityisesti alakouluissa varhaiskasvatuksen (esiopetus ja sitä täydentävä päivähoito) toimiminen koulujenkin tiloissa on perusteltua myös toiminnallisesti, koska näin yhteistyö alimpien luokkien kanssa muotoutuu luontevaksi.”

Joissakin kouluissa tästä onkin jo hyviä kokemuksia. Kynnys koulun aloittamiseen varmasti madaltuu, kun on ensin käynyt esikoulua samassa pihapiirissä eka- ja tokaluokkalaisten kanssa. Yhteiskäyttöä eri tahojen kanssa voisi muutoinkin lisätä ja siten muodostaa **kouluista yhteisöllisyyttä edistäviä nykyajan kyläkeskuksia**. Tärkeää tässäkin olisi paitsi pyrkiä käyttöasteissa kohtuuteen, myös varmistaa lähikouluperiaatteen toteutuminen eli mieluummin tarjota esi- ja alakoulupalveluita useammassa toimipisteessä kuin siirtää koululaiset pienempien tieltä jonnekin kauemmas.

Alakouluyksiköissä voisi jatkossakin toimia esikoulun lisäksi 1-2, 1-4 tai 1-6 luokat alueellisesti joustuen sen mukaan, että kuinka paljon tilaa niissä on tarjolla oppilasmäärään nähden ja kuinka kaukana seuraavan luokka-asteen kouluyksiköt sijaitsevat. Esimerkiksi **Kärsämäen** esi- ja alkuopetuksen yksiköstä on luontevaa siirtyä kolmannelle luokalle **Pallivahan** yksikköön, sillä niiden välillä on sängen turvallinen kävelymatka. Sen sijaan siirtyminen **Uittamon** yksiköstä **Vähä-Heikkilän** yksikköön on liikenteellisesti paljon haastavampi. Vasta 12-vuotiaat alkavat olla pyöräillessään havainnointikyvyiltään aikuisten luokkaa, joten olisi toivottavaa, että Uittamon oppilaat voisivat edelleenkin jatkaa koulunkäyntiään siellä ainakin neljännelle luokalle asti sen sijaan, että jo kolmasluokkalaiset lähetettäisiin vilkkaiden teiden ylitse Vähä-Heikkilään asti.

Sekä **Vähä-Heikkilän** että **Hannuniitun** yksiköiden pihalla on ennestäänkin jo parakit, joiden neliöistä maksetaan markkinahintaista vuokraa, mutta joista ei ole katsottu voitavan luopua, jotta kaikki oppilaat sisätiloihin mahtuvat. Onko näissä yksiköissä todella tilaa **Uittamon** tai **Kohmon** yksiköistä tuleville lisäoppilaille? Eikö edullisempaa olisi ennemmin

vähentää Vähä-Heikkilän ja Hannunniitun yksiköiden oppilasmääriä, jotta kalliita parakkinieliöitä saataisiin vähennettyä ja/tai parakkeja siirrettyä esim. sisäilmaongelmaisen **Runosmäen** koulun pihalle pienimpien koululaisten evakkopaikaksi?

Selvityksessä ”tilojen käytön tehostamista siirtymällä ns. vuorolukuun ei pidetä perusteltuna.” Vuoroluku ei nykyaikaiselta ratkaisulta kuulostakaan ja aiheuttaisi ongelmia niin oppilaiden harrastustoiminnan kuin opettajien työaikojen kannalta. Toisaalta voisi miettiä, että pystyttäisiinkö esiopetusta järjestämään alkuopetuksen luokissa silloin, kun ne ovat iltapäivisin vapaina ja voisiko esiopetusta täydentävää päivähoitoa järjestää vastaavasti aamupäivisin samoissa tiloissa iltapäiväkerhon kanssa, kun koululaiset eivät ole siellä? Päivähoito tai iltapäivätoiminta eivät luokkatiloihin sovellu, mutta **esi- ja alkuopetuksen vuorottelulla** voisi löytyä riittävästi tilaa niin oppimiseen kuin vapaamuotoisempaan toimintaan. Koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa ollaan siirtämässä opetustoimen alaisuuteen, joten senkin puolesta tehokkaampi yhteistyö voi jatkossa olla helpompaa. Luovat alueellisesti sovitut ratkaisut ovat joka tapauksessa näissäkin asioissa tarpeen.

3) Selvityksen kolmantena tavoitteena oli ”luoda katsaus tilojen kuntoon ja korjaus- ja muutostarpeisiin sekä välittää em. tiedot edelleen toimenpiteitä varten.” Selvityksessä saatiinkin kirjattua mm. **lukuisia sisäilmaongelmia**, jotka tosin olivat olleet vanhempien ja opettajien tiedossa jo pitkään, mutta joista kaikille ei tähän mennessä vielä ollut löytynyt ratkaisuja. Tällaisia ongelmia löydettiin ainakin **Hepokullan, Ilpoisten, Kastun, Kiinamylyn, Kupittaaan, Lyseon, Pääskyvuoren, Runosmäen, Samppalinnan** ja **Sirkkalan** kouluyksiköistä. Vastaavia ongelmia löytyy lisäksi liiankin monista päiväkotiloista.

Kun näitä ongelmatiloja on näinkin paljon, ihmetyttää todella, että opetustoimella on varaa edes harkita luopumista yhdestäkään hyväkuntoisesta tilasta. Esim. **Kähärin** vanhaan hyvään aikaan rakennettu homeeton koulu ei sivistystoimialan johtajan Timo Jalosen mukaan enää vastaa nykyajan vaatimuksia, mutta vanhemmat ja lapset ovat siihen olleet tyytyväisiä jo yli 100 vuoden ajan! Esteettömyyttä vaativat oppilaat voidaan varmasti sijoittaa muuallekin, sillä he tarvitsevat muutenkin koulukuljetuksen. Sen sijaan nykyajan vaatimukseen ei pitäisi kuulua sen, että lapset sullotaan liian isoihin ryhmiin liian ahtaisiin tiloihin tai että heitä siirretään terveistä taloista terveydellisesti arveluttavampiin. Kähärin koulun käyttöaste on keskiarvoa parempi ja se palvelee lähikouluna tehokkaasti Kähärin, Pohjolan, Muhkurin ja Pitkämäen alueita. Nyt koulun oppilaat on ehdotettu siroteltaviksi **Raunistulan** ja **Teräsrautelan** koulujen eri yksiköihin. Jos kuitenkin Raunistulan koulun Kastun yksikössä on sisäilmaongelmia, on siellä altistuvat oppilaat päinvastoin siirrettävä Raunistulan yksikköön tai muualle, joten tilaa Kähärin oppilaille siellä ei tule olemaan.

Tilasäästöjä perustellaan yleensä sillä, että rahaa jäisi enemmän käytettäväksi varsinaiseen toimintaan eli kouluissa opetukseen. Turun uusimman uudistusohjelman todellisena tavoitteena on kuitenkin säästää sekä tiloista että opettajista! Mitä vähemmän on opettajia, sitä suurempia ovat ryhmät ja sitä vähemmän tilaa eri ryhmille tarvitaan, jolloin joistakin tiloista voidaan kokonaan luopua. **Runosmäen** koulun kaltaisista ongelmatiloista on toki hyvinkin päästä eroon, mutta **Kähärin** koulun tapaisista terveistä taloista pitäisi opetustoimen nyt osata pitää kynsin hampain kiinni.

Tilasäästöjä voisi ennemmin etsiä kiinteistökuluista eli ehdottaa kiinteistöliikelaitokselle sisäisten vuokrien ja etenkin niistä napattavien liikevoittojen kohtuullistamista. Tästä asiasta on äskettäin keskusteltu eduskunnassakin, jossa ihmeteltiin Senaattikiinteistöjen ylihinnittelua, joka suorastaan pakottaa monet kunnat käyttämään omien tilojen sijasta muualta vuokrattuja. Tänä aikana, kun kaikki tahot joutuvat etsimään toiminnastaan säästöjä,

olisi outoa jos ei Turun kiinteistöliikelaitoksen tuottotavoitteista voitaisi yhtä lailla tinkiä? Myös remonttien kustannukset tuntuvat karanneen käsistä ja johtavan huolestuttavan suuriin vuokrankorotuksiin. Esim. **Pallivahan** yksikön remontin viimeistelyyn on seuraavina vuosina varauduttu 3.6 miljoonan euron edestä. On toki hienoa, että loputkin tilat saadaan kuntoon, mutta siitä maksetaan kova hinta, jos vuokra v. 2019 siitä syystä kohoaa korkeammaksi kuin yksikön opettajien palkat! Pelkästään pihan kunnostukseen varatulla puolella miljoonalla eurolla saisi yksikköön palkattua kaksi opettajaa viideksi vuodeksi. Lisäksi luonnonkiviä täynnä oleva piha on nykyisellään lasten mieleen, joten eikö tässä olisi osallistamisen paikka kysyä lapsilta, että millaista piharemonttia he toivoisivat vai tarvittaisiinko sitä laisinkaan, jos siitä luopumalla voitaisiin turvata useamman aikuisen läsnäolo luokissa? Myös keväälle 2015 suunniteltua keittiöremonttia voitaisiin säästösyistä hyvin lykätä myöhemmäksi.

”Kasvatus- ja opetuslautakunta totesi lausuntonaan, että se pitää tärkeänä, että Pallivahan koulun oppilaille ja henkilöstölle taataan terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö, mutta ei voi sitoutua merkittävään kustannusten nousuun” (Kasopelk § 159, 1.10.2014). Hyvin samanlaisia ongelmia on tällä hetkellä muidenkin remonttikohteiden rahoituksessa. Koulujen ja muiden kunnallisten kiinteistöjen hoitoon tarvittaisiinkin nyt omakustannushinnoittelua. Lisäksi olisi tarpeen eriyttää kiinteistökustannukset toimintamenoista, sillä koulut eivät itse voi päättää toimitiloistaan eikä niitä pitäisi eriarvoistaa sen mukaan, että ovatko niiden tilat uusia vai vanhoja tai onko niissä ongelmia vai ei.

### **Opetustoimen osallistamistavoitteet**

Osallistaminen on opetustoimen tämänvuotinen kehityskohde, mutta aitoa osallistamista ei ole se, että kaupunkilaiset voivat nyt netissä kertoa kommenttinsa valmiista suunnitelmista, vaan se että asioihin voidaan vaikuttaa jo valmisteluvaiheessa. Kasvatus- ja opetuslautakunnan puheenjohtaja Kaija Hartialan mukaan **palveluverkon suunnittelussa voitaisiin ottaa oppia kaavoitusprosesseista**, joissa asukkaat osallistetaan alusta alkaen ja pitkin prosessia sitä mukaa kun virkamiehet saavat valmisteltua kunkin vaiheen vaihtoehdot. Yhtä lailla tarvittaisiin kustannusvaikutuksiltaan eritasoisia **vaihtoehtoja** niin vanhempien kuin päättäjien pohdittaviksi. Muutoksilta ei voi eikä tarvitsekaan kokonaan välttyä, mutta osallistamalla voidaan löytää kustannustehokkaita, mutta silti toimivia ratkaisuja!

Palveluverkon osalta tarvitaan nyt kunnan **aikalisä**, jonka aikana käydään sekä yleistä että yksityiskohtaista keskustelua vanhempien ja alueellisten asukas-yhdistysten kanssa. Myös koulujen ja päiväkotien henkilökunta, vähintään rehtorit ja päiväkotien johtajat on syytä ottaa siihen mukaan. Palveluverkkoa ei voi eikä saa panna kerralla uusiksi ilman selkeitä visioita, joihin lapsiperheetkin voivat sitoutua. Päiväkoteja ollaan nyt kovaa vauhtia yksityistämässä, ja jos koulujen tiloja ja toimintaa merkittävästi kurjistetaan, voi yhä useampi vakavarainen vanhempi alkaa haikailla yksityiskoulujenkin perään. Ruotsissa niistä on kuitenkin jo kovasti huonoja kokemuksia, joten sieltä ei nyt kannata ottaa mallia. Valtakunnallisesti sovitussa sote-uudistuksessa korostetaan, kuinka **kunnilla on edelleen päävastuu** sote-palvelujen järjestämisestä ja että yksityiset palvelut vain täydentävät kunnallisia palveluita. Ihan samoin yksityisiä päiväkoteja tarvitaan täydentämään kunnallista tarjontaa, mutta yksinomaan niiden varaan ei voida jättäytyä, vaan kunnallinen päiväkotiverkko on säilytettävä riittävän kattavana, jotta vanhemmilla aidosti olisi vaihtoehtoja valita. Vaihtoehtoiset kouluratkaisut kuten verkkokoulut voivat ehkä sopia joillekin lapsille, joiden vanhemmat voivat jäädä kotiin valvomaan lastensa oppimista, mutta kunnallista kouluverkkoa niillä ei saada korvattua. Suomen Pisa-menestys ja muu maine perustuu kasvatukseen ja koulutuksen tasalaatuisuuteen, joten eriarvoistumisen välttämiseksi tästä laadusta on pidettävä kiinni!

Jo ennen isompien päätösten tekoa tulisi selvittää mahdollisten muutosten **lapsivaikutukset**. Niillä tarkoitetaan sekä lasten arkipäivään kohdistuvia käytännön vaikutuksia että niitä lisäkuluja, joita voi aiheutua lasten pahoinvoinnin lisääntyessä, jos heidät surlotaan liian ahtaisiin tiloihin ja jos opettajien ja avustajien määrää samaan aikaan supistetaan. Samalla voisi arvioida jatkuvien leikkausten ja palveluverkkomuutosten aiheuttamat PR-menetykset eli sen, moniko lapsiperhe veroeuroineen muuttaisi lähikuntiin parempien palveluiden perässä. Siinä puhutaan jo paljon suuremmista summista kuin palveluverkkomuutoksilla vuosittain tavoiteltavista 1.5 miljoonan euron säästöistä, jotka tuntuvat kovin vähäisiltä siihen verrattuna, kuinka paljon käytännön haittaa ne lähes kaikille lapsiperheille aiheuttaisivat. Mikäli lapsivaikutusten arviointi ei Turun kaupungille ole vielä tuttua, arviointiin löytyy ohjeita mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilta: <http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/tyokalut/lapsivaikutusten-arviointi-kuntapaatoksissa>

Vuosien 2013-2016 Turku-sopimuksen mukaan "Uudistuvassa Turussa kaupunkilaisille turvataan laadukkaat peruspalvelut" ja "Uudistuvan Turun perusopetus on laadukasta ja tarjoaa riittävät tukipalvelut". Samat tavoitteet ovat mukana valtuuston kesällä hyväksymässä, vuoteen 2029 ulottuvan Turun strategiassa, jonka mukaan "perusopetuksessa vahvistetaan lähikouluperiaatetta" eli "opetus järjestetään varsinkin alimmilla vuosiluokilla lähipalveluna". Laadukasta opetusta ei kuitenkaan ole mahdollista antaa ilman riittävää määrää resursseja eli opettajia, avustajia ja muita aikuisia sekä lähellä lapsia sijaitsevia tiloja!

Turun alueellisen vanhempainyhdistyksen Turvary ry:n hallituksen puolesta,  
Turussa, 19.11.2014,

Päivi Koskinen

Turun alueellisen vanhempainyhdistyksen Turvaryn pj  
[paivikookoo@gmail.com](mailto:paivikookoo@gmail.com)  
050-4411424